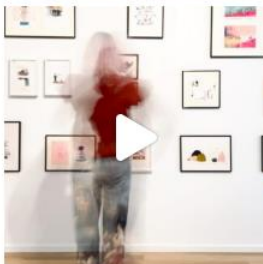
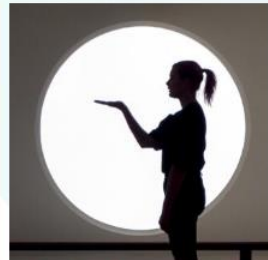
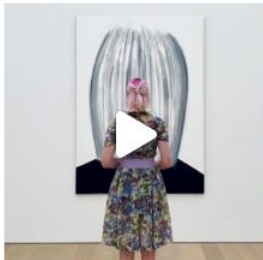

dutchgirlsourcemuseums

Girls who love art (@allesvandaag.nl & @irisnoza) Use #dutchgirlsourcemuseums to get featured! Collab? Dutchgirlsourcemuseums@gmail.com

HOW TO:

Zoals je waarschijnlijk al hebt gezien, maken wij graag foto's in musea. We krijgen regelmatig de vraag wat ons geheim is om deze foto's te maken. Het helpt dat Iris fotograaf is en Daniëlle niet bang is om pose aan te nemen. Maar ook jij kunt leren fotograferen in een museum. Je bent hoogstwaarschijnlijk al in het bezit van een smartphone, een professionele camera is niet per se nodig. Dus als je een smartphone of een simpele camera hebt, is het gewoon een kwestie van proberen en doen. Houd voor jezelf de drempel eens lekker laag. Wanneer je zover bent, kun je onze tips en inzichten toepassen. Veel plezier tijdens deze ontdekkingstocht!

Experimenteren kun je leren

'Experimenteren kun je leren' is iets wat wij altijd roepen. Het is de allerbeste tip die iemand je ooit kan geven, al zeggen we het zelf. Laten wij op dat je in musea geen flits of statief gebruikt. Door het licht van elke flits beschadigen kun tweeën steeds een beetje. Een statief is vaak wat groot en daarmee zou je tegen een werk kunnen stoten. Daarom kun je ook je smartphone en drone inzetten.

Wanneer je langer kijkt, zie je meer. En wanneer je omhoog kijkt, staat je soms op een verwikkelde vormgeving. Zeker voor de foto's is de architectuur van het gebouw een belangrijk aspect. We zoeken naar het beste licht, interessante hoeken en kunstige invalshoeken. Vergeet bij jouw bezocht aan een museum dan ook zeker niet om alle details in het gebouw te bewonderen.

Het perfecte plaatje

Orthoud dat zowel de fotograaf als het model een onderdeel hebben in het creëren van het perfecte plaatje. Dit kan al in kleine aanpassingen zitten zoals een stap optrekken of de fotograaf of het wat optillen van de kin van het model voor het vangen van het licht in de ogen. In sommige gevallen werkt het niet. Laat je dan niet ontmoedigen en ga verder naar de volgende interessante plek.

Ook wij passen onze eigen tip toe en experimenteren er op los. Het komt regelmatig voor dat het niet raakt is wat we helemaal voor ogen hadden. Het is allemaal onderdeel van het

proces en dat is helemaal goed. Steek niet weg, door het 'mistaken' van de eerste beelden, ontdekken wij vaak de beste plekken die wij van tevoren niet eens konden bedenken. Laat dat nou net zijn hoe kunstenaars te werk gaan en zich blijven ontwikkelen.

Schrijven met licht

Het belangrijkste element in de fotografie is 'licht'. Het woord 'fotografie' betekent dan ook letterlijk 'schrijven met licht'. Iris valt regelmatig in katoen bij fantastisch licht in een museum en zoekt altijd naar interessante lichtinvalen. Het maakt voor ons dan ook groot verschil of er veel daglicht in een museum door de ramen komt of dat het museum een donkere tentoonstelling heeft opgebouwd met alleen spotjes als lichtbron. Maar ook voor deze 'donkere tentoonstellingen' hebben wij inmiddels onze trucs.

Hoe schrijf je met licht? Hieronder een paar tips:

- Zoek in de museumruimte naar het beste licht. Dit zie je vaak aan de kant van waar komen de kleren nog beter tot hun recht? Een trage hou je hand op en draai daar rond op je plek, om te zien wanneer het licht op je aard het mooiste is.
- Maak gebruik van bijzonder licht. Zoals patronen die op muren of vloeren verspreiden. Veroorzaakt door natuurlijk licht dat door de ramen naar binnen schijnt of door het ontstaan van interessante

patronen, door bijvoorbeeld een lichtprojectie van een kunstwerk.

- Kijk ook omhoog. Zie je de spotjes die de werken inlichten? Kijk waar het licht valt en plaats jezelf of je race museumganger daar. Een stapje naar voren of naar achteren kan al een enorm verschil maken. Probeer het maar eens. Let op: kijk wel uit dat je niet te dicht bij het kunstwerk staat daar worden de bezoekers NIET bij van.

- Probeer eens a laag weg. Ook Iris heeft hier door de jaren heen veel over geleerd. Hoe licht je een deel van de foto licht op en hoe kun je de andere wat donkerder maken. Bij foto's met natuurlijk daglicht is de bewerking vaak eenvoudiger. Maar dan bij donkere foto's. Dat is gewoon meer sleutelen. Een cursus PhotoStop is speciaal bedoeld voor dit, maar ook op je telefoon zou je een heel eind door de instellingen van de foto te wijzigen. Speel bijvoorbeeld met het naar beneden halen van de schouderwep of van de gele gloed door het kunstmatige licht aan door de 'warmte' iets aan te passen.

Expressief in perspectief

Nog een term die je veelvuldig in de fotografie terug hoort komen

Museum Voorlinden, Birman or (The Livingstone) Virus of Insectaria (2018) door Lisa Favretto -

FOTO'S MAKEN IN EEN MUSEUM

15

FOTO'S MAKEN IN EEN MUSEUM

HOW TO:

14

Melden met een missie

Missiemuseum

Adresregel Steyl

In het Limburgse dorpje Steyl vind je niet alleen kloosters met prachtige tuinen en grotten, maar ook het volkenkundig en natuurhistorisch Missiemuseum. Voor ons was het een verborgen parel, maar het Missiemuseum vindt haar oorsprong al in 1879. De eerste missionarissen (een geestelijke die naar andere werelddelen trekt, om de bevolking tot een godsdienst te bekeren) keren terug van hun missie in China en nemen de eerste voorwerpen mee vanuit een ver land. Langzaam wordt de collectie aangevuld met uit de hele wereld. Dit werd de basis en het uitgangspunt van het huidige museum, waardoor het koloniale verleden raakt aan het lokale verleden van het dorpje Steyl.

Stap terug in de tijd

Bijzonder aan de opstelling van de collectie is dat de presentatie sinds de dood van broeder Berchmans in 1934 vrijwel ongewijzigd is gebleven. Wel is de verlichting, hopelijk met hoop van zegen van broeder Berchmans, in de Hoofdzal aangepast. Hierdoor komen de kleinste details tot leven van de ongeveer 1500 opgezette zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en vissen. Ook komen de kleuren veel beter tot hun recht. Zo schijnt het licht ook op dieren die inmiddels uitgestorven zijn.

Authentieke details

Vergeet niet om je in het museumgebouw te verwonderen over de prachtige details, zoals de vitrines met schelpen of de seaweende vensters. Lopend over de authentieke keramische vloertegels kom je onder andere in een reconstructie van de werkklamer van broeder Berchmans terecht. Door zijn instrumenten, geprepareerde vlinders en een pop met zijn habijt licht het alsof de tijd hier altijd heeft stilstaan. Een tussendeur leidt je vervolgens naar het insectenkabinet. Hier zijn zestig eikenhouten vitrines gevuld met duizenden prachtige vlinders, kevers en andere opgeprekte insecten.

65

BESTENBONDE & NATUURTAFERLEN

Fotomuseum Den Haag, tentoonstelling: Erwin Olaf – I Am (2019); Lady Di – Royal Blood (2000) voor Erwin Olaf (1999) / Kunstzake Den Haag, tentoonstelling: Erwin Olaf – I Am (2019); The Highway van de Soepie-Hoer (2005) voor Erwin Olaf (1999)

Museum de Lakenhal, Liberty - Past en honger tijdens Leidsen Beleg (2011) voor Erwin Olaf (1999)

Erwin Olaf

"Wat ik het liefst wil laten zien, is een perfecte wereld met een barst erin. Ik wil het beeld verleidelijk genoeg maken om mensen mijn verhalen in te trekken, en dan een klap uitdelen", aldus Erwin Olaf.

Natuurlijk mag 'onze' Erwin Olaf niet ontbreken. Het is voor ons een gek idee wanneer je bedenkt dat zijn foto's aanvankelijk niet als kunst werden gezien. Intiëdels hangen zijn werken in talloze musea in binnen- en buitenland. Ook nam het Rijksmuseum ruim vijfhonderd van zijn belangrijkste foto's op in de collectie, waarmee de foto's tot nationaal erfgoed zijn verklaard. Zijn werk is dan ook diep geworteld in de visuele Nederlandse kunst. Dat leverde hem zelfs een Koninklijke onderscheiding op!

PLAATSNAAM

210

H—17

Historisch tafereel

Erwin Olaf is meester in het vertellen van visuele verhalen. Neem bijvoorbeeld zijn monumentale werk *Liberty - Pest en hongers tijdens Leidsen Beleg* (2011) die hij in opdracht voor Museum De Lakenhal maakte.

Wie een beetje heeft opgelet tijdens de geschiedenislessen, kent vast de verhalen over de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) en de Spaanse troepen die ook Leiden hadden omsingeld. Voor de stadbewoners betekende dit hongers, ziekte en een uitzichtloze situatie. Tondac het leger van Willem van Oranje samen met de Watergeuzen de dijken van Holland doorstak.

Bijna 450 jaar later encenseert en fotografeert Erwin Olaf het historische tafereel van het Leidsen Ontzet. Het is een bijzonder en uniek werk waar wij uren naar kunnen blijven kijken. Veel attributen op de foto zijn afkomstig uit de rijke collectie van het museum. En als je wat langer naar de foto kijkt, valt je misschien iets op. Er zijn een aantal hedendaagse voorwerpen te ontdekken, zoals een iPod en een leesbril. Wij zijn benieuwd of je alle gebroeders kunt ontdekken tijdens een museumbezoek aan De Lakenhal. Bovendien vind je daar alles over Het Leids Ontzet, mocht je een opriscurus fin vinden.

Film

In tegenstelling tot de foto, heeft de film niet één uitvinder. Zo komen er dankzij bevogten wetenschappers, ondernemers en pioniers verschillende cinema-apparaten op de markt. En dat steeds geavanceerder, bijvoorbeeld dankzij de uitvinding van filmstroken. Niet als fotografie maakte de film in rap tempo de ene technische ontwikkeling door na de andere. Een ding is echter nooit veranderd: de camera en de projector (in welke vorm dan ook) zijn en blijven essentieel.

Verschiedende kunstvormen

In 1907 zag de film *d'art* dankzij de Franse gebroeders Lafrre het levenslicht, toen voornameijk als vertoningen van bekende literaire werken. Het is eigenlijk best bijzonder dat in film verschillende kunstvormen (literatuur, theater, fotografie) samenkomen. *Inception*. Tegenwoordig wordt film als volwaardige kunstvorm gezien. Daarnaast zijn er tal van kunstenaars die videokunst maken, met Nam June Paik en Wolf Vostell als pioniers. Videokunst kunnen we afbaken als bewegend beeld met een experimenteel karakter. De digitalisering van onze samenleving heeft videokunst tot een steeds meer geaccepteerde kunstdiscipline gemaakt. Rineke Dijkstra maakt bijvoorbeeld niet alleen fotografie maar ook video tot kunst en Yayoi Kusama maakte furore met haar psychedelische film *Self-obliteration*.

211

THE DIGITAL AGE

HOOFDSTUK

11 SPELENDERWIJS

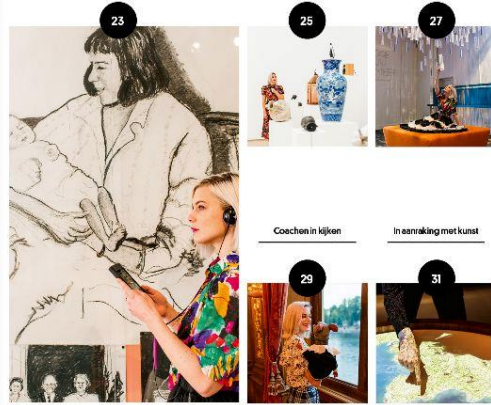

162

De [au]ko[ur]

Kunst en muziek

Kunstdansen

Coechen in kijken

In sanraking met kunst

In de Nederlandse musea is er steeds meer ruimte voor interactieve kunst of andere interactieve elementen om al je zintuigen optimaal te prikkelen. Zo wordt jouw museumbezoek een echte beleving. Dat juichen wij alleen maar toe, want dit heeft meerdere voordelen. Het maakt een museumbezoek laagdrempelig, en musea vernieuwen en spelen in op trends. Ze zoeken naar manieren om actueel te blijven en blijven alert om alle doelgroepen in de Nederlandse samenleving aan te spreken. In dit hoofdstuk zetten wij alle manieren voor je op een rijtje, zodat je met eigen ogen kan zien dat een museum ook leuk mag en kan zijn.

Boezemvriend

35

Op je strepen staan

35

163

Digital age

Na de uitvinding van fotografie en film, ontstond vanaf 1970 digitale kunst. Tot 1990 gebruikten kunstenaars hiervoor analoge media. Met de komst van de eerste computers en zeker met de opkomst van het internet, ontwikkelde de digitale kunst zich in rap tempo. Het is niet alleen meer analoge kunst waar je naar kunt kijken, maar ook kunst om aan te raken en te beleven, zoals virtual reality. Daarnaast

wordt kunst nu zelfs gemaakt op of door de computer. Door de komst van programma's voor kunstmatige intelligentie is artificial intelligence art bezig met een opmars. Met de komst van digital art wordt een wijder publiek betrokken. Iedereen kan tegenwoordig beelden online delen of reproduceren en kunst is bereikbaarder dan ooit. Hieronder namen wij je mee in een paar voorbeelden van deze interactieve en dynamische kunst. Daar gaan we!

Kunzha Rotterdam, tentoonstelling: *Black & Blue / White Cube* (2020/2021), *Manotube 2* (2016-2018), *Icon Hacking* Straatsberger (1983)

PLAATSNAAM

24

H—17

Kunzha, *Trouble in Paradise* (2019), *Shit on Us* (1997) door Gilbert & George

Gilbert & George

Erwin Olaf is niet de enige kunstenaar die zijn kunst als provocatie gebruikt. Kunst kan gaan over schoonheid, kan bijle emoties oproepen, maar net zo goed waging. Het kan een reactie uitlokken of fungeren als protest. 'Art for all' is dan ook de boodschap van het Britse kunstenaarsduo Gilbert en George. Waarbij hun werk vaak een middelvinger is naar de wereld en waarin ze thema's als sex, alkoms, religie en politiek naar voren laten komen. De fotocollage *Shit on Us* (1997) laat onder meer een groot kruis zien, samengesteld uit twee (waarschijnlijk zelf geproduceerde) drollen.

Trouble in Paradise

De Nederlands-Braziliaanse beeldend kunstenaar Rafael Rozendaal (1980) staat bekend als een pionier op het gebied van internetkunst. De Merriëke kunstinstallatie *Random Fear* (2019) is een lust voor het oog. Het voert je mee naar een eindeloze wereld die nog eens extra wordt gevoerd door het gebruik van computers, projectors en spiegels. De digitale wereld is voor Rozendaal een eindeloze inspiratiebron van perfect georganiseerde chaos.

Kunzha, tentoonstelling: *Trouble in Paradise* (2019), *Collectie Nieuw Oudest, Random Fear* (2019) door Rafael Rozendaal (1980)

215

THE DIGITAL AGE

HOOFDSTUK 06

TOP 10

Heb je behoefte aan een frisse neus en wil je een beetje cultuur snuiven? Dan is een museumtuin, -park of beeldentuin een zeer goed idee. In deze top 10 vind je onze favoriete combinaties van cultuur en natuur. Vaak zit een bezoek aan de tuin bij je entreeticket inbegrepen, vergeet daarom vooral niet om tijdens je museumbezoek naar buiten te gaan. De paden op, de lansen in.

01

Museumtuin van Kröller-Müller Museum in Otterlo

De museumtuin der museumtuinen? Grote kans dat jij direct aan het Kröller-Müller Museum denkt. En dat is niet gek. Het is de grootste beeldentuin van Europa met 25 hecaren aan beeldhouwkunst in een prachtige habitat. De tuinen is het hele jaar geopend en in ieder seizoen heet de tuin een compleet andere sfeer.

Alleen al de reis door de mooie omgeving naar het museum midden op de Veluwe is prachtig. Door de ligging en de unieke combinatie van architectuur, kunst en natuur is dit een heerlijke plek om te genieten en tot rust te komen. Dat kan iedereen af en toe wel gebruiken, toch?

In de uitgestrekte beeldentuin van het Kröller-Müller Museum ben je met 160 sculpturen wel evenveel zwaai. Als je goed kijkt, zie je tussen de kunstwerken al een toekochter wesp springen. Van de gehele paden mag je afwijken en zo kan het zomaar zijn dat je nog eens op een half verscholen kunstwerk tussen de bomen valt van beeldende kunstenaars.

Onze favorieten? Jardin d'émou van Jean Dubuffet, *Amphibie* door Martin Riet, *Inside Home for Kröller-Müller Museum* door Joop van Lieshout, *Elle* de Azevedo door Krijn Geuzen, het Aldo van Eyck-avontuur in het Kruisveld.

Kröller-Müller Museum, *Amphibie* (2005/2007) door Martin Riet (1923 - 2008)

TOP 10

100

H—06

MOOISTE MUSEUMTUINEN

02

Beeldentuin van Singier Leren in Leren

Men neemt een museumtuin om te struinen, talloze Moeren en planten om aan te smullen en beeldhouwkunst om naar te staren. Dit is de beeldentuin van Singier Leren. Het fijne is: de beeldentuin is gratis toegankelijk!

In 2018 maakte landschapsarchitect Piet Oudolf het museum ontwerp voor de tuin van het museum. Oudolf gebruikt de aarde als schildersdoek en verspreidt de manier waarop hij bloemen en planten een plek geeft in een tuin met de wijze waarop een regisseur acteurs in de schouwburg zet op een podium. Dat idee komt in de beeldentuin van Singier Leren erg fijn tot uiting.

De beeldschone beeldentuin is gevuld met 200 soorten planten en 100 beelden van hedendaagse Nederlandse kunstenaars. De natuur is steeds het thema. Zo komt je bijvoorbeeld de bekende swingende koffiepotten van Klaas Gubbels (1932) tegen. Daarnaast is er ruimte voor tijdelijke exposities en rondleidingen. In de zomermaanden kun je genieten van podiumkunst. De kleurrijke planten en beelden vormen daarbij een prachtig decor.

Heb jij de smaak te pakken? In de omgeving Gooi & Vecht zijn ook de historische kasteeltuinen van Rijksmuseum Muiderslot in Muiden een bezoekje waard. Ga op zoek naar de verloren ruïnekunst in de oud-Hollandse kasteeluin van Kasteel Museum Sijpesteijn in Loosdrecht. Of compel jezelf onder in botanische sferen in de botanische tuin van Pinetum Rijdsloot in Hilversum.

101

MUSEUMTUINEN

Art Deco

De trappenhuizen in het Kunstmuseum zijn een kunstwerk op zich; verschillende kunstenaars hebben hier permanent hun werk achtergelaten. De muurschildering van Sol Lewitt, pionier van de minimal art, blend heerlijk weg in het art-deco-ontwerp van architect H.P. Berlage. De combinatie van de trappen en de strakke zwart-grijze lijnen doet bijna aan als een illusie.

Kunstmuseum Den Haag, in art-deco-stijl (1935). Centrale hal naar het ontwerp van architect H.P. Berlage (1926-1954)

TRAPPEN

M0

H—07

Naturals →

→ Singer Leren, zaaloverzicht

Museum Gouda →

→ Kunstmuseum Den Haag in art-deco-stijl (1935), naar het ontwerp van architect H.P. Berlage (1926-1954). Transparant met Wall Drawing Number 815: Lines in Four Directions (Equal Spacing On An Unequal Wall) door Sol Lewitt (1928-2007)

M1

MUSEALE ARCHITECTUUR

vast te leggen. De oudste geweven producties dateren uit de dertiende eeuw. Dit gebeurde vooral in de Zuidelijke Nederlanden. Van oorsprong was het handig om een wandtapijt te plaatsen in een tochtig kasteel of om de akoestiek in een kerk te verbeteren. Later kregen de wandtapijten een decoratieve functie. Ook werd het gezien de hoge kosten gezien als een goede investering. Voor vroegere vorsten en edellieden stonden wandtapijten dan ook synoniem voor macht, rijkdom, luxe en prestige.

Gobelins
Eén bedrijf bleef echter bestaan: het historische instituut (sinds 1662) Manufacture des Gobelins bij Parijs. Deze fabriek is nog altijd in gebruik en produceert tegenwoordig voornamelijk modern vormgegeven wandtapijten. De wandtapijten die je hier ziet zijn gemaakt in deze fabriek. De prachtige, uitgewerkte details zijn echter altijd onveranderd gebleven, waardoor het vervaardigen van een wandtapijt (nog altijd) tien jaar in beslag kan nemen.

PLAATSDAAM

224

H—15

Artisieke ambacht

In een wandtapijt zijn ambacht en het kunstenaarschap onlosmakelijk met elkaar verweven. Door de grootte van de tapijten vragen wij ons af hoe de tapijten gemaakt worden. Bij het vervaardigen van een wandkleed komt al sinds de zestiende eeuw een beeldend kunstenaar aan te pas. Met schering en inslag vormt via het korton langzaam aan de beeltenis van het ontwerp op ware grootte. Ondanks deze tijdrovende klus zijn wij blij dat deze manier van weven nog steeds bestaat. Wij zitten namelijk graag met onze hoofd in de wolken van Edmond Yarz met zijn ontwerp van *The Pyrenees from the series Provinces and Cities of France* (1924) en zouden het liefst met onze handen door te talloze draden aalen die te zien zijn aan de achterkant van het wandkleed *Vervormd zelfportret* (1998) door ORLAN.

Kunsthall, tentoonstelling: *Extra Large* (2020)
PAN Amsterdam (2019), Rademakers Gallery, Lush+Plus (2019) door Joana Schneider (1996)

Stedelijk Museum Schiedam, *After Long Consideration and Soul Searching: The Smiling Croissant Turned Out To Be My Mom* (2020) door Koen Tasselair (1986)

Museum van Bommel van Dam, *Anomia* (2020) door Rabin Kersten (1995)

225

MODE & TEXTIEL

